

S.P.Q.R.

ROMSELSKABET

- *Danske Banks hovedsæde - rundvisning*
- *Sans for farver - foredrag*
- *C.F. Hansen - udstilling og byvandring*
- *Rom som spejl - temadag om litteratur*
- *Annonce - Romrejse, februar 2024*
- *Artikel - Laocoon*

Kære medlemmer

Vi håber, at alle har nydt sommeren, enten herhjemme eller måske i Italien/Rom. Det er nu tid til at tænke på de kommende måneders arrangementer, og vi er allerede langt fremme med efterårets arrangementer. København er for 2023 valgt som arkitekturhovedstad af UNESCO, hvilket markeres på mangfoldig vis. Også i Romselskabets arrangementer vil vi have fokus på arkitekturen og selvfølgelig specielt den arkitektur, hvor inspirationen er hentet i Rom. Foreløbig er vi klar med fire arrangementer og en rejse:

27. september: Rundvisning i Danske Banks hovedsæde
28. september: Foredrag: Sans for farver - Thorvaldsens museum som arkitektur
8. oktober: Arkitekten C. F. Hansen - udstilling og byvandring
28. okt.-4. nov.: Rejse til Rom (udsolgt)
14. oktober: Rom som spejl. En temadag om litteratur

Med venlig hilsen
Bestyrelsen

Rundvisning i Danske Banks hovedsæde

Romselskabet er af kunstkurator emeritus **Adam Grandjean** blevet tilbudt endnu en rundvisning i Danske Banks nuværende hovedsæde, som består af i alt seksten sammenhængende bygninger, beliggende ved Holmens Kanal og Laksegade. To af bygningerne, som vi skal se på rundvisningen, har C. F. Harsdorff (1735-1799) som arkitekt. I 1756 vandt C. F. Harsdorff Kunstakademiets store guldmedalje og dermed også et rejsestipendium, der bragte ham til Paris i årene 1757-62 og til Rom i årene 1762-64. Efter hjemkomsten blev han udnævnt til professor på Kunstakademiet, og hans bygninger i København er i stil nyklassicistiske.

Den ene bygning, der indgår i Danske Banks hovedsæde, er Holmens Kanal 12, der kaldes Peschiers Palæ. Bygningen blev opført i 1795 for storkøbmanden, schweizeren Pierre Peschier (1739-1812). Sidenhen rykkede pianofabrikanten C. C. Hornung ind, og i 1872 købte Landmandsbanken bygningen. Den anden bygning, der er beliggende Holmens Kanal 2, kaldes Erichsens Palæ. Bygningen blev opført i årene 1797-1799 for agent og skibsreder Erich Erichsen (1752-1837). Palæet vender med sin syv fag lange, klassicistiske facade mod Kongens Nytorv og var Københavns første ægte joniske søjlerække. De historiske rum, som er umiddelbart bag denne søjlerække, er udsmykket med pompejanske dekorationsmalerier.

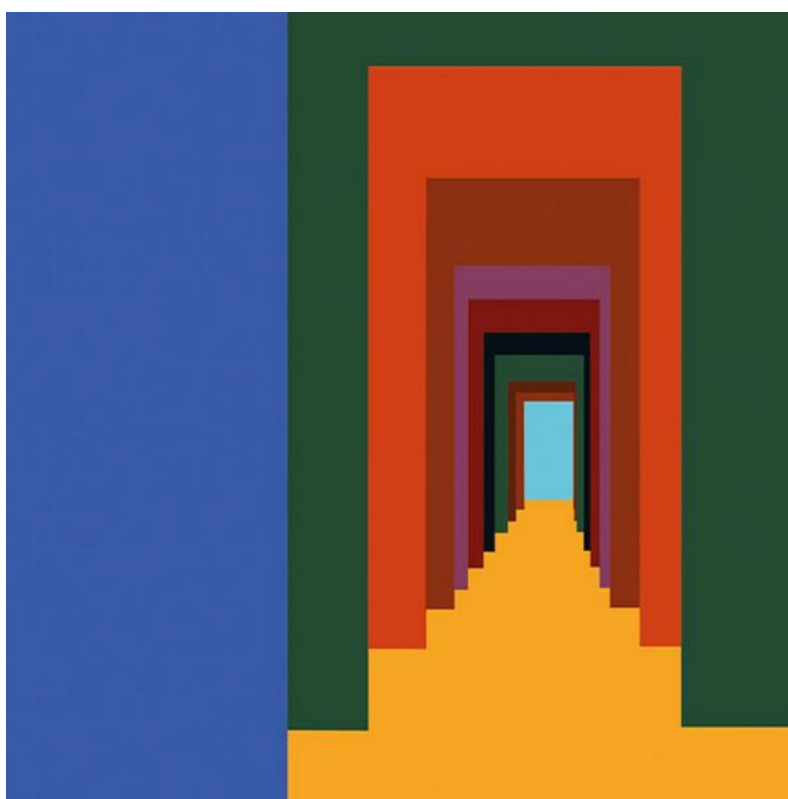
Tid: 27. september 2023 kl. 17.00

Mødested: Laksegade 7, 1063 København K

Pris: Prisen for deltagelse i rundvisningen samt et let traktement er 110,- kr. for medlemmer af Romselskabet S.P.Q.R. og 190,- kr. for ikke-medlemmer af Romselskabet S.P.Q.R.

Tilmelding: Tilmelding sker udelukkende via dette link <https://romselskabet-spqr.safeticket.dk/danskebank2>

Sans for farver

København er for 2023 valgt som arkitekturhovedstad af UNESCO. Dette markeres på mangfoldig vis, og på Thorvaldsens Museum har man valgt at have fokus på selve den

markante bygning, der blev opført i 1839-1848. Danmarks første offentlige tilgængelige museum åbnede således for 175 år siden.

I udstillingen *Sans for farver* hylides arkitekten Michael Gottlieb Bindesbøll. Museet anses for Bindesbølls hovedværk. I realiteten overtog han en allerede eksisterende bygning, som han udvidede mod øst og vest. Han udstyrede huset med former og farver, der er dybt forankret i antikkens og renæssancens univers – og samtidig greb han en række tendenser i samtidens europæiske arkitektur.

I 1834 tog Bindesbøll på en studierejse, der i løbet af fire år bragte ham til Italien, Grækenland og Tyrkiet. I Rom var Bindesbøll en del af den danske kunstnerkoloni. Her mødte han også Bertel Thorvaldsen. Sammen skulle de konkretisere planerne for et museum. Thorvaldsen ønskede sig ”Fire Mure og et godt Lys”. Bindesbølls og museumskomiteens ambitioner var dog langt mere vidtrækkende. Rammerne blev med mønstre og farver, hvor motiverne blev hentet i Romerrigets form- og billedverden. Den intense brug af farver kendetegner Thorvaldsens Museums facader og interiør: okkergult, umbra, dodenkop, grøn og ultramarinblåt. Man brugte rene pigmenter – nogle rå, andre brændte. Resultatet blev et unikt og sanseligt farvespil.

Overinspektør Margrethe Floyan og arkitekt MAA Charlotte T. Felding vil ved et arrangement for Romselskabet og med udgangspunkt i den nuværende udstilling fortælle om Thorvaldsens Museum som bygning, om arkitekturen, om farverne, om udsmykningerne, om inspirationen fra Rom samt ikke mindst vedligeholdelse af den unikke bygning. Efter foredragene vil der blive serveret et let måltid samt to glas vin.

Tid: torsdag den 28. september 2023, kl. 17.00

Sted: Salon K, Huset, Rådhusstræde 13, 2. sal, 1466 København K

Pris: Prisen for deltagelse i foredrag samt et let måltid og to glas vin er 280,- kr. for medlemmer af Romselskabet S.P.Q.R. og 360,- kr. for ikke-medlemmer af Romselskabet S.P.Q.R.

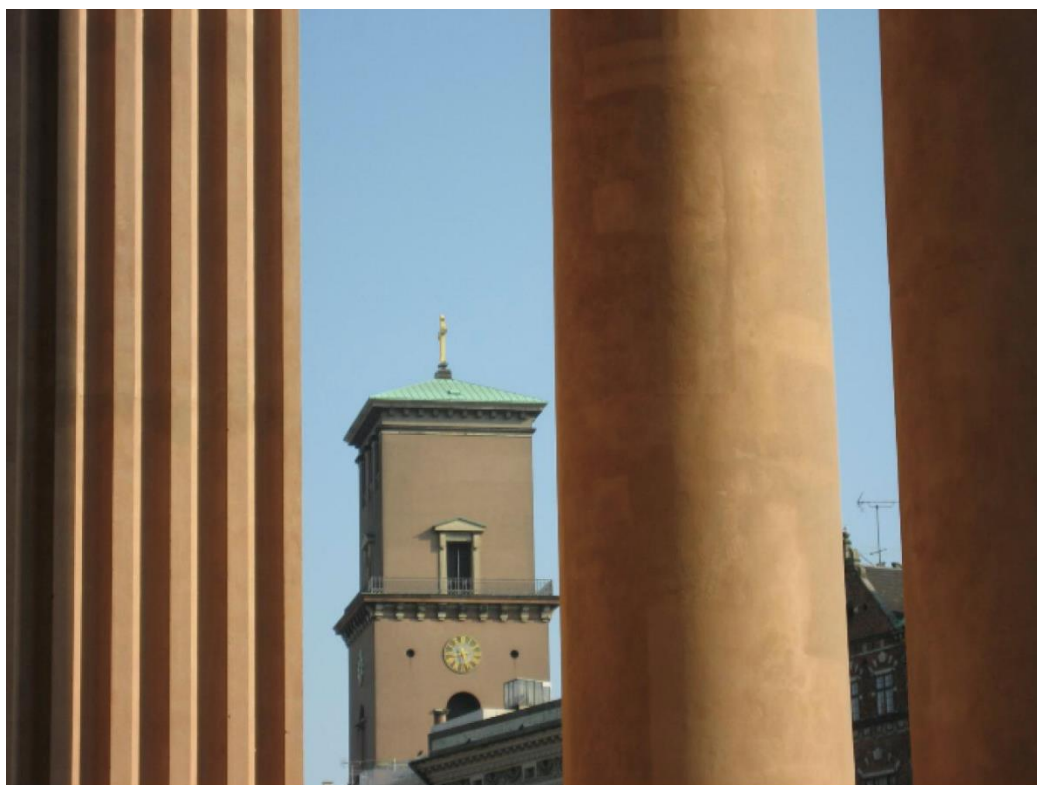
Tilmelding: Tilmelding sker udelukkende via dette link <https://romselskabet-spqr.safeticket.dk/sansforfarver>

Der gøres opmærksom på, at udstillingen *Sans for farver* varer til 22. oktober 2023, og museets åbningstider er tirsdag-søndag kl. 10.00 – 17.00. Der er gratis adgang på onsdage samt desuden gratis adgang for danske pensionister på tirsdage. Øvrige dage er entreprisen 95,-kr.

Arkitekten C. F. Hansen en mester i rum, lys og klassicisme

I 1794 brændte Christiansborg Slot, og allerede året efter hærgede en bybrand en stor del af København. At englænderne ydermere i 1807 bombarderede den danske hovedstad lagde kun yderligere kvarterer i ruiner. Meget skulle således genopbygges, og den talentfulde Christian Frederik Hansen var allerede omkring 1802 kaldt til København fra hans hidtidige embede som bygmester i Altona. C.F. Hansen skulle bistå hofbygmestrene i hovedstaden med at genopføre Christiansborg Slot og nyopføre et råd- og domhus. Efter bombardementet

kom også genopførelsen af stadens hovedkirke, Vor Frue Kirke, på listen over de bygninger, som C.F. Hansen skulle skabe.

Men den ruinerede by gav også arkitekten mulighed for nytænkning af byrum, struktur og bygningsmasse. C. F. Hansen greb denne mulighed, huskede sin studierejse til Rom, huskede Pantheon samt de åbne, romerske pladser og lyset derover. C.F. Hansen etablerede ikke blot nye, væsentlige pladser i residensstaden, men sørgede også for, at disse nye byrum blev kranset af ædle, klassicistiske bygninger. Målet var klart: Kongens By skulle fremstå som en moderne stad, hvor klassisk (romersk) orden herskede – og hvor by, stat og kirke sikrede borgernes og landets velfærd.

Som tidligere nævnt i dette nyhedsbrev er København i 2023 valgt som arkitekturhovedstad af UNESCO, og i Københavns Domkirkes museum bidrager man til dette med en udstilling om C.F. Hansen, hvor omdrejningspunktet er Vor Frue kirke og de omkringliggende bygninger; Metropolitanskolen (der nu fungerer som Domkirkens Hus) og Soldins Stiftelse i Dyrkøb.

Domkirkens kulturmedarbejder Susanne Torgard, som har skabt udstillingen *C. F. Hansen - en mester i rum og lys* vil vise rundt i udstillingen samt i Metropolitanskolen, hvorefter at museumsinspektør Thomas Roland vil tage over og tage os med ud på en byvandring til C.F. Hansens markante aftryk på København, hvor vi skal se både Råd- og Domhuset (udefra) samt Christiansborgs Slotskirke.

Efter byvandringen fortsætter vi til café Europa, hvor vi vil nyde kaffe/te samt kager.

Tid: søndag den 8. oktober 2023, kl. 12.00

Mødested: ved obelisk på Bispetorvet overfor Vor Frue kirkes hovedindgang

Pris: Prisen for deltagelse i rundvisning og byvandring samt kaffe/te med kager er 215,- kr. for medlemmer af Romselskabet S.P.Q.R. og 295,- kr. for ikke-medlemmer af Romselskabet S.P.Q.R.

Tilmelding: Tilmelding sker udelukkende via dette link: <https://romselskabet-spqr.safeticket.dk/cfhansen>

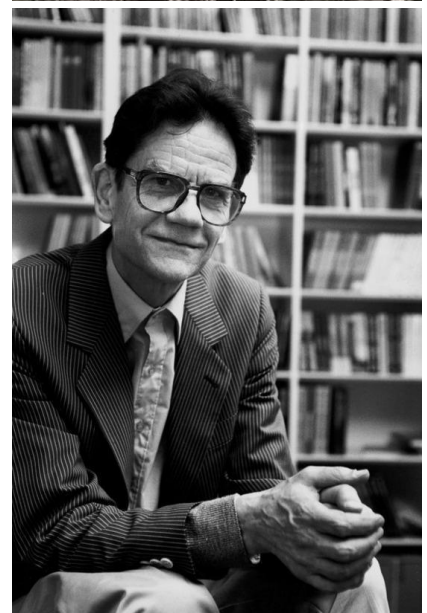
ROM som spejl

Litterær temadag på Gentofte hovedbibliotek
Lørdag den 14. oktober 2023.

Rom som spejl danner som overskrift rigtig mange indfaldsvinkler til, hvordan byen Rom og Romerriget, både som fysiske steder og som litterær og filosofisk inspiration, har dannet udgangspunkt for og inspiration til store danske romaner.

Spejler vi os selv i Roms storhed, eller i forfaldet, i de politiske ideer, eller filosofiens udsagn, eller noget helt tredje?

Hvordan er Rom blevet brugt af danske forfattere, hvilke ideer og erfaringer har været udgangspunkt for en forfatters holdning og budskab? Hvad er deres hensigt med brugen af Rom og Romerrigets institutioner samt historiske udvikling?

Det får vi eksempler på i løbet af dagen. Først gennem præsentation af H. C. Andersens

roman Improvisatoren. Dernæst vil Dorrit Willumsen oplæse sin novelle Vestalinden, med efterfølgende dialog med cand. mag. Lise Lotte Frederiksen hvor forfatteren vil uddybe sine bevæggrunde til netop det emne.

I det tyvende århundrede dannede antikken spejl for de strømninger, som f.eks. Johannes V. Jensen og senere Ebbe Kløvedal Reich skrev på baggrund af. Dette vil blive uddybet og bredt ud af lektor Charlotte Keck.

Hvad er det der stadig gør antikkens filosofi interessant og vedkommende?

Det vil klassisk filolog og fagbogsforfatter Gorm Tortzen give en belysning af gennem Villy Sørensens forhold til den antikke tragedieforfatter Seneca.

Hvordan og hvorfor bruger forfatter Marie Helleberg den romerske historie i romanerne Cæsar og Cleopatra og Statholderens hustru?

Det bliver en dag, hvor vi med nedslag i vores egen litterære verden, belyser, hvordan Rom gennem de sidste ca. 200 år har påvirket, inspireret og været tilstede i vores vestlige/danske kultur.

Program

Kl. 10: Biblioteket åbner dørene. Der serveres kaffe fra 10.00 til 10.30

kl. 10.30 -11.15

H. C. Andersens oplevelser i Rom og dermed inspiration til Improvisatoren.

Ved cand.mag. **Lise Lotte Frederiksen**

Kl. 11.15-12.00

Forfatter **Dorrit Willumsen** læser novellen: Vestalinden. Efterfølgende vil der være en samtale mellem **Lise Lotte Frederiksen** og **Dorrit Willumsen**.

Kl.12-12.45

Frokost

Kl. 12.45-13.30

"Rom som spejl" i det tyvende århundredes danske romaner, hvor antikken danner spejl for de strømninger, der var i tiden, eksemplificeret ved Johannes V. Jensen og Ebbe Kløvedal Reich.

Ved lektor cand.mag. **Charlotte Keck**

Kl. 13.30-14.15

Seneca og Villy Sørensen.

Ved klassisk filolog, cand.mag. **Gorm Tortzen**

Kl. 14.15-14.45

Kaffepause

Kl. 14.45-15.30

Hvordan bruger Marie Helleberg den romerske historie i romanerne: Cæsar og Cleopatra samt Statholderens hustru.

Ved forfatter **Marie Helleberg**

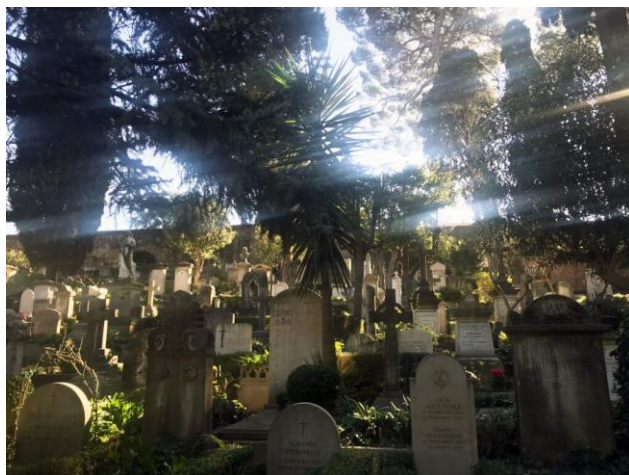
Tid: lørdag d. 14 oktober fra kl. 10.30- 15.30

Sted: Gentofte hovedbibliotek, Ahlmanns Alle 6,2900 Hellerup.

Nærmere detaljer og tilmelding i næste nyhedsbrev

Annonce

Romrejse, februar 2024

Søren Rud er medarrangør af denne rejse til Rom. Søren, var med til at stifte Romselskabet S.P.Q.R. og sad i bestyrelsen i 9 år. Han har stået i spidsen for flere kulturejser til Rom, bla. med fokus på Fellini, på Thorvaldsen samt på mad og vin, og på politik i dagens Rom

Rejsen arrangeres af rejsebureauet Parnassos.dk. Du kan læse om rejsen på dette [link](#). Der tilbydes Romselskabets medlemmer en rabat på denne rejse på 1.000 kr (brug koden **romfeb24s** ved bestilling)

*Man fornærmer ikke guderne ustraffet,
i hvert fald ikke Pallas Athene.
Eller var det Neptun? Eller Apollon?*

Ole Andersen Per Kristian Madsen og Philip Kristian Dons Madsen

Mange kender formentlig Laocoon-statuen, der står i Vatikanmuseet. Men er fortællingen om Laocoon også kendt?

Digteren Vergil (70 – 19 fvt.) lader i Aeneiden den flygtede Aeneas fortælle, at Laocoon var præst ved Neptuns tempel i Troja, valgt ved lodtrækning. Troja var ifølge Vergil netop 'Neptunus's stad'.

Da grækerne på skrømt trak sig tilbage fra Troja, som de havde belejret i 9 år, og efterlod den velkendte kæmpe træhest, vidste trojanerne i deres store lettelse og jubel over den formodede fred ikke, hvad de skulle stille op med hesten.

Mens trojanerne diskuterede, hvad de skulle gøre, kom præsten Laocoon

*iltert i løb og råber på afstand
Landsmænd, mine usalige landsmænd! Er I forrykte?
Tror I fjenden er væk? Eller tror I Danaere giver
svigløs gave til jer? Er det sådan I kender Ulixes?
Enten gemmer der sig i dens tømmer en hoben Achaer
eller den er en maskine hvis mål er at knuse vor bymur,
se ned på vores huse og anfalde staden fra oven –
Et eller andet er galt! Tro intet godt om den ganger!
Hvad det end er – jeg frygter Danaerne, selv deres gaver.*

*Det var hans ord. Hans vældige spyd fløj ud for hans stærke
arm imod dyrets bug og hvælvet tømrede flanke.
Sitrende stod den deri, og vommens hule kaverner
genlød rungende dumpt ved stødet og sukkede højlydt.*

(Citaterne er fra Vergils værk Aeneiden i Otto Steen Dues oversættelse).

Seancen blev afbrudt af, at nogle hyrder kom med en ung græsk bagbunden fange. Han fortalte, at hesten var en græsk forsoningsgave til Pallas Athene (romersk Minerva), der var meget fortørnet på grækerne over, at Odysseus havde sneget sig ind i Troja og havde røvet et ældgammelt billede af hende, et såkaldt Palladion, fra hendes tempel. Gudinden var holdt op med at støtte grækerne i krigen af samme grund, og derfor var de sejlet bort.

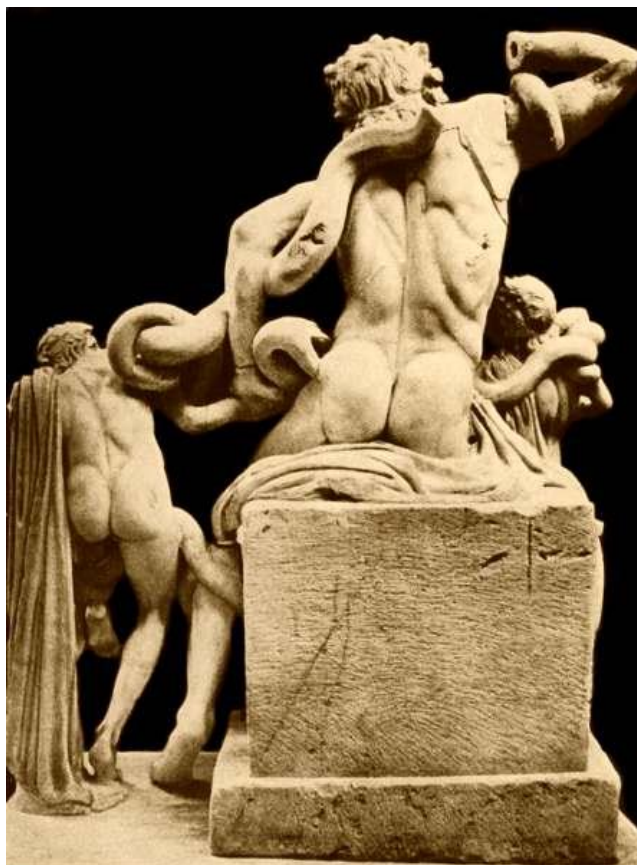
Fangen berettede yderligere, at hvis trojanerne øvede vold mod hesten, ville undergang ramme Troja. Hvis de derimod trak den ind i byen og op til kong Priamos's borg, så ville folk fra Asien senere i efterfølgende generationer komme og belejre grækerne hjemme på Peloponnes. Et forvarsel om perserkrigene?

Det hører jo også med til historien, at Athene i forvejen var rasende på trojanerne over, at hun var blevet vraget - ligesom Juno - da prins Paris skulle vælge den smukkeste gudinde: Der var bryllupsfest, og alle guderne var inviteret. Lige undtaget vredens gudinden Eris. Hun kastede så en håndgranat ind i forsamlingen i form af et gyldent æble med påskriften 'Til den skønneste'. Prins Paris blev sat til at dømme mellem Juno, Athene og Venus. Han valgte Venus, Aeneas' mor, der til gengæld gav ham Den skønne Helene som belønning. Men hun var i forvejen gift med den græske konge Menelaos. Juno var de gifte kvinders gudinde, og ægteskabsbruddet var en yderligere årsag til hendes voldsomme vrede. Og så var den trojanske krig en kendsgerning.

Trojanerne lod sig forlede til at tro på den græske fanges løgne.

Laocöon-statuen i Vatikanmuseet blev sidst restaureret i 1950'erne, hvor Laocöon's genfundne højre arm blev sat på plads, og sønnernes ikke-originale arme fra tidligere restaureringer blev fjernet. Slangerne binder figureerne sammen til en enhed. Bagved ses alteret, hvor Laocöon ifølge Vergils Aeneide var ved at bringe et offer til Neptun. (Foto Wikimedia)

Laocöon-statuen set bagfra efter den sidste restaurering i 1950'erne. Det er tydeligt, at fortællingen i statuen ligger i ansigterne på forsiden, især Laocöons. Statuen er helt klart lavet til at ses forfra. (Foto Hellenicaworld.com)

Og dertil kom, at mens Laocöon stod ved Neptuns alter og var ved at ofre en tyr som tak for freden, dukkede der to giftige slanger op fra havets dyb. Folket flygtede i panik, men slangerne styrede direkte hen mod Laocöon og lagde sig rundt om hans to små sønner. Laocöon prøvede at frelse sønnernes liv med en kniv, men blev også selv angrebet af slangerne, og alle tre døde af deres gift.

*'Tvillingeslangerne snor sig fra stedet og søger til templet
højest på borgen og fjæler sig bort hos den grumme Minerva
ved hendes fødder og inde bag skjoldets rundede hulning.'*

Trojanerne opfattede forløbet som en hævn fra Athene, fordi Laocoon havde skændet hendes hest med sit spyd. Nu gjaldt det bare om at formilde gudinden så hurtigt som muligt: Trojanerne lavede en breche i bymuren og trak hesten ind i byen – med dens indhold af skjulte græske krigere.

Troja faldt fuldstændigt for overmagten, og Aeneas flygtede fra byen, der forsvandt ud af historien.

Men tilbage til Laocoon-statuen. Hvor kommer den fra?

Plinius den Ældre har beskrevet, at han har set statuen i kejser Titus's palads. Titus regerede fra 79-81 evt. Men det antages, at den er lavet tidligere, muligvis mellem år 40 og 20 fvt. Man ved det ikke sikkert. På bagsiden skal der være en marmorblok fra Carrara, som man først begyndte at benytte omkring 50 fvt. Men det kan sammenholdes med, at Vergil skrev Aeneiden i årene 29 – 19 fvt. Statuen formodes at være lavet af nogle kunstnere fra Rhodos, og den er formodentlig en marmorkopi af en ældre græsk bronze-statue.

Laocoon-statuen som den så ud indtil restaureringen i 1950'erne. De indsatte højre arme strakte mod himmelen gav statuen en diagonal komposition. (Foto Ribe Katedralskoles hjemmeside)

Statuen blev genfundet på Esquilinerhøjen i nærheden af Domus Aurea i 1506. Og på baggrund af Plinius den Ældres beskrivelse, blev den straks genkendt. Måske var Michelangelo og hans ven arkitekten Giuliano da Sangallo til stede, inviteret af paven Julius II, ved udgravningen af statuen.

Statuen var ikke intakt, da den blev fundet. Men den blev erhvervet af paven, og man gik i gang med en restaurering. Den drejede sig primært om figurernes højre arme, der manglede. De blev erstattet med nye, så figurerne pegede himmelråbende opad mod højre,

og kompositionen blev trekantet. Laocoon vrider sig i smerte, og sønnerne, der er viklet ind i slangerne, ser hjælpeløst mod faderen. Gruppen står foran et alter, som beskrevet af Vergil.

Statuen vakte stor furore, og især var man imponeret af fremstillingen af den magtfulde måde, Laocoon vrider sig på i smerte. Statuen blev betragtet som et af de fremmeste eksempler på antik billedhuggerkunst. Og den har gennem tiden været beundret af og har inspireret fremtrædende kunstnere som Michelangelo og Bernini.

Belvedere Torso'en, der menes inspireret af Laocoon-statuen. Der er diskussion om, hvem torsoen forestiller. Måske Herakles. Måske Ajax, der i agoni overvejer at begå selvmord, fordi Odysseus - og ikke han - fik Achilles' rustning, efter Achilles var faldet. Statuen formodes at stamme fra ca. 100 år fvt. og at være en kopi af ældre græsk statue. Nu i Vatikanmuseet ligesom Laocoon-statuen. (Foto Sailko)

Statuen har stået på Vatikanmuseet, siden den blev fundet, bortset fra en kort periode, da den under Napoleons krigene i 1798 blev taget som krigsbytte af de franske tropper og bortført til Louvre i Paris. Her var den med til at inspirere til udviklingen af den franske neoklassicisme. Men efter fredsslutningen i 1815 under pave Pius 7 (1742-1823) kom den retur til Rom. (Pius 7 er ham, hvis gravmæle i Peterskirken er lavet af Thorvaldsen). Man fandt Laocoons originale arm for omkring 100 år siden, og statuen blev igen restaureret i 1957-1960, hvor man fjernede de ikke-oprindelige arme og genindsatte Laocoons højre arm.

Uanset hvordan sønnernes arme har været oprindeligt, er kompositionen blevet mere kompakt og personerne holdt sammen af slangernes bugtninger. Det samlede indtryk er langt mere knuget.

Som Simon Lauersen har kommenteret på Ribe Katedralskoles hjemmeside, er der et pudsigt misforhold mellem på den ene side sønnernes højde og drøjde sammenlignet med

Laocoon selv, og på den anden side den måde, sønnerne er fremstillede på som unge mænd/teenagere.

Nogle steder fortælles, at Laocoon blev straffet af Neptun, fordi han havde ofret til guden i nærvær af sin hustru – eller endog havde haft sexuel samvær med hende i templet. Det ville jo passe med, at slangerne kom op af Neptuns hav, netop som Laocoon var ved at forberede et offer. Neptun gav dog Aeneas en hjælpende hånd på flugten og stoppede de stormguder, som Juno havde aktiveret, og som truede med at udslette den trojanske flåde mellem Sicilien og Karthago.

Men måske var Laocoon i virkeligheden præst for Apollon – og ikke Neptun. Slangerne skulle i så fald være Apollons hævn, fordi Laocoon havde overtrådt gudens bud om at forblive ugift og ikke få børn.

Der har åbenbart eksisteret flere forskellige fortællinger om Laocoon, selvom begge vedrører præstens kønsliv. Måske har Vergil blot benyttet sig af sin kunstneriske frihed.

Men det gør jo hverken statuen mindre seværdig eller Aeneiden mindre læseværdig.

[Romselskabet S.P.Q.R](#)

Vesterdalen 52 | 2870 Dyssegård | Telefon 22 15 98 90 | pasl@outlook.dk

Jyske Bank 7854 1361115